خودی پرۆسەی ڕیفرۆندەم دیمۆکراتیانە نییە ... زاهیر باهیر

با لەوەی گەڕێین کە کێ ڕیفرۆندەم لە کوردستانا دەکات و بۆ چ مەبەستێك و ئەنجامێك دەیكات . من لام وایە ئەمە لای زۆربەی زۆرمان ڕوون و ئاشكرایە.
ئەوەی کە گرنگە بیزانین ئەوەیە کە خودی پرۆسەی ڕیفرۆندەم ، پرۆسەیەکی دیمۆکراسیانە نییە ، ئاخر وەرەقەی هەڵبژاردن تەنها دوو هەڵبژاردەت بداته دەست و تەنها یەك وەڵامیشت پێڕەوابینێت، دەبێت دیمۆکراتییەکەی لە کوێدا بێت؟!! کە لەم بارەدا هیچ وەخت وردەکارییەکان و زەرەر و زیانەکانی سەرنجامەکەیت پێناڵێت . ئەمە جگە لەوەی کە ئەو ڕیفرۆندەمانەی کە لە جیهانیشدا کراون، ئەوەندەی کە من ئاگەداربم لێیان ، یا خواستی دەوڵەتەکان بووە ، یا حیزبەکانی ناوەوە و دەرەوەی پەڕلەمان بووە ، ئەوانیش وەکو هەموان دەزانین نمایندە و نوێنەرانی بزنسن و دەوڵەتەکەشیان یا ئەو دەوڵەتەشی کە موعارەزە دەیەوێت دروستی بكات، بەشێكی ی□ككگرتوی سیاسەتی لیبراڵ و ئابوریی نیو-لیبراڵ دەبن. کەواته ڕیفرۆندەم لەلایەن گەلەوە کە هەرە زۆرینەیە نە بڕیار دەدرێت و نە لێدوانی لەسەر دەکرێت و نە لەسەر دەستی ئەوانیشدا ئەنجامدەدرێت.
ڕەنگە دۆستان و خوازیارانی ڕیفرۆندۆم پێمانبلێن ، ئەمە ڕاستە بەڵام ڕیفرۆندەم پێشوەخت کەمپەینی بۆ دەکرێت و هەردوو بەرەکەش ماف و ئازادی خۆشیان بە تەواوی هەیە لە دەربڕینی مەبەستی خۆیان و ئەوەی کە دەدیانەوێت بیگەی□ن□ جەماوەر یاخوود هاووڵاتیان .
بەڵام ئەم دۆستانە ئەوەیان لەبیردەچێت کە جگە لە میدیا کێی تر پەخشی ڕاوبۆچونی هەڵمەتکەرانی ڕیفرۆندەم دەكات. لەم بارەشدا گەر میدیا دەوڵەتی بێت ئەوە هەمیشە بەلای دەوڵەتدا دایدەشکێنێت ، واته بە ناڕەستەوخۆ لەگەڵ ئەو لایەنە کەمپەینەدایە کە دەوڵەتی لە پشتەوەیە . خۆ ئەگەر میدیای ئەهلیش بێت ، تایبەتی/ کۆمپانیا بێت، ئەوە بە پارە دەکەوێتە گەڕ ، بەرەیەك لە هەڵمەتکەران گەر پارەی تەواویان نەبێت بۆ بەکارهێنانی میدیا بۆ مەبەستەکەیان ، ئەوە مەبەستەکەیان یا پەیامەکانیان ناگاتە بەرچاو و بەرگوێی جەماوەر.
کەواته لێرەدا کە شتێك بە پارە بەڕیوە برا، ئیتر دیمۆکراسی□تی تیادا نامێنێت.

دووهەم: لە بریتانیادا، ئێمە لە ماوەیەکی کورتدا دوو ڕیفرۆندەممان بینی یەکەم سکۆتلەند و دووهەم ئەمەی بریتانیای 23/06/2016 ، کەواتە ئێمە ئەزموونی ڕیفرۆندەممان لەبەر چاوە و کەمەپەینێکی چڕوپڕیش لە هەردووکیانا لە لایەن هەردوو کەمپەکەوە بەڕێوە چوو تا گەیشتنە ڕادەی سوکایەتیکردن بە کەسایەتی لایەنەکانیش .

من ل□□ر□دا تەنها باس لەمەی 23/06/2016 دەکەم کە بۆ مەبەستی مانەوە یا دەرچون لە یەکێتی ئەوروپا کرا . ڕاستە کەمپەینێکی چڕوپڕ کرا بەڵام هەرگیز خۆیان نەدا لە خاڵە سەرەکیەکان بەتایبەت لە لایەن کەمپی دەرچوون لە یەکێتی ئەوروپا ، ئەسڵەن هەر کەمپەینەکە لەسەر بناخەی درۆ و ساختە دروستکرا و بۆشیان چووە سەر و وەکو بەرزەکی بانان بۆی دەرچون ، کە ڕەنگە گەر ئەمە لە هەندێك وڵاتانی تردا بکرایە، ئەوانەی کە ڕؤڵی سەرکییان هەبوو لەوێدا و ئێستاش هەر ڕۆڵی س□□ر□کییان هەیە لە ئیدارەی دەوڵەتدا ، ببرانایەتە دادگاو سزای پێویست بدرانایە .

ئەمان پێیان وتین کە بە دەرچون لە ئەوروپا دەتوانرێت مانگانە 350 ملیۆن پاوەند پاشەکەوت بکرێت و ئەمەش بدرێتە سیستەمی چارەسەر و تەندروستی و ئەو قەیرانەی کە هەیە دەفعی بکات . وتیان بریتانیا دەبێتە خاوەنی بڕیاری خۆی و لە پاشکۆی بڕیارەکانی برۆکسل دەردەچێت. وتیان کە ئیتر سنور بۆ پەنا بەران و کۆچبەران دادەنرێت، سنوریان لێد□ بەسترێت و خەڵکانی وڵاتانی ئەوروپای ڕۆژهەلات و شوێنەکانی دیکە دەنێرنەوە. لە هەر هەموویا درۆیان کرد.

بەڵام پێیان نەوتین : کە نرخی پاوەن هەر ئەو شەوە گەر خەڵک بۆ دەرچون لە ئەوەروپا دەنگ بدات بە ڕێژەی لە سەدا 18 دەشکێت، پێیان نەوتین، کە نرخی میوە و سەوزەو بەروبومی ئاژەڵ کە دەهێنرێن بۆ ئەم ولاتە لە ئەورپاوە بە ڕێژەی لە سەدا 13 بۆ لە سەدا 35 دەچێتە سەرەوە [دەکەوێتە سەر ئەوەی کە هاوردە دەکرێت] ، ئەوەیان شاردەوە کە لە ساڵی 2014 دا 260 هەزار کەس هاتۆنەتە ئەم وڵاتەوە بۆ کارکردن بەڵام ئەم ژمارەیە لە ساڵی 2015 بووە بە 280 هەزار کەس . پێیان نەوتین بە ناردنەوەی خەڵکی بۆ وڵاتانی خۆی سیستەمی تەندروستیمان { خەستەخانەکان و کلینیکەکان] هەرەس دەهێنێت و تەواو دەبێت بەهۆی ئەوەی کە لە سەدا 60 دکتۆر و نێرس و کارمەندان، خەڵکانی وڵاتانی دیکەن . پێیان نەوتین کە کێڵگەکانی بریتانی متمانەی لە سەدا 70 چنەرەوەی بەروبوومی کشتوکاڵییان، لەسەر خەڵکانی ئەوروپای ڕۆژهەڵاتن ، ئەوەیان شاردەوە بە هاتنە دەرەوەمان لە یەکێتی ئەوروپا هاوردەی ئەوێ بۆ ئێرە کەمتر باجی

لەسەر دەبێت وەك لە هەناردەى ئێرە بۆ ئەوێ ، پێيان نەوتين كە مەنحەى كێڵگەوانەكان دەبڕێت و دەوڵەتى بريتانياش ئەو هەقەيان بۆ ناكاتەوە . ئەوەيان باش ڕوون□كردەوە بە هاتنە دەرەوە لە ئەوروپا ژينگە خراپتر و پيستر دەبێت و ئيدى بريتانيا لە گەڵ ستاندەرى ئەوەروپادا ناڕوات و خواردەمەنى ئۆرگانيك و نائۆرگانيك لە يەكترى جيا ناكرێنەوە [واتە وەرەقەى لەسەر دانانێن تاكو ببين□ر□ت كە ئۆرگانيك يا نائۆرگانيك] گەلێك خاڵى ديكە كە هاووڵاتيانى بريتانى لێى بێ ئاگا بوون . ئەمە جگە لەوەى بەشێكى زۆرى خەڵك لێرە زياتر تەماشاى بەرنامەى ديكە دەكەن وەك لە ئەخبار و كەمپەينى هەڵبژاردن ، هەروەها زياتريش ڕۆژنامە ڕايسست و سێكسي□كان و ئەوانەى كە بابەتى باش باس ناكەن دەخوێننەوە . بەڕاستى لەم وڵاتە خەڵكانێكى زۆر كەم گوێ لە دەنگوباس دەگرن و ڕۆژنامە باشەكان دەخوێننەوە.

ڕيفرۆندەم كاتێك ديمۆكراتيانەيە كە خەڵكى خۆى بيكاتە پرسى خۆيى و دواجاريش لە سێنتەرەكانى گەڕەك و سەركار و شوێنەكانى ديكەدا لێدوان و قسەى لەسەر بكات و تاووتوێى بكات و بڕيارى لەسەر بدات ، نەك پرۆسەيەكى دەوڵەتى و حيزبە سياسي□كان بێت و ميدياى دەوڵەت و كۆمپاني□ ز□ بەلاحەكانيش بانگەشەى بۆ بكەن.

زاهير باهير

لەندەن – 26/07/2017